

READ ONLINE

ปีที่ 25 ฉบับที่ 2 | มกราคม-มีนาคม 2568

NEWSLETTER

สมศ. ร่วมเสริมแรงๆ ใช้ผลประเมิน
สร้างคลาสเรียนสุดอัจฉริยะ

ปั้นเด็กไทย พร้อมด้วย 'Future Skills'

กรณีศึกษา "โรงเรียนสตึก บุรีรัมย์"

3

ยินดีต้อนรับ

ศ.ดร.องอาจ นัยพัฒน์
เนื่องในโอกาสรับตำแหน่ง
ผู้อำนวยการ สมศ.

4

สมศ. เสริมแรงๆ ใช้ผลประเมิน
สร้างคลาสเรียน สุดอัจฉริยะ
ปั้นเด็กไทย ด้วย "Future Skills"
กรณีศึกษา "ss.สตึก บุรีรัมย์"

8

การสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้
"สร้างโอกาสและต่อยอด
การพัฒนาสถานศึกษา
ด้วยผลประเมินของ สมศ."

13

รายงานวิจัย ระบบติดตาม
และประเมินคุณภาพสถานศึกษา
ด้านอาชีวศึกษาที่ส่งเสริม
การประกันคุณภาพการศึกษาฯ

เข้าสู่ไตรมาสที่ 2 ของปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 และเป็นช่วงเริ่มต้นของการประกันคุณภาพภายนอก รอบปี พ.ศ. 2567-2571 ภายใต้แนวคิด **“การประเมินเพื่อพัฒนา”** ซึ่งมุ่งเน้นให้ผลการประเมินเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา

ในฉบับนี้ **ขอร่วมแสดงความยินดีกับ ศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ ในโอกาสเข้ารับตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)** พร้อมร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไฮไลต์สำคัญของฉบับนี้ ได้แก่ กรณีศึกษา **“โรงเรียนสตึก บุรีรัมย์”** โมเดลการใช้ผลประเมินสร้างห้องเรียนอัจฉริยะ เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้พร้อมด้วย **“Future Skills” การสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายใต้หัวข้อ “สร้างโอกาสและต่อยอดการพัฒนาสถานศึกษาด้วยผลประเมินของสมศ.”** ซึ่ง สมศ. ร่วมกับศูนย์ประสานงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครในการดำเนินการรายงานวิจัยเกี่ยวกับ **“ระบบติดตามและประเมินคุณภาพสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษา”** ที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต ติดตามรายละเอียดทั้งหมดได้ภายในเล่ม

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

บรรณารักษ์

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ ผู้อำนวยการ สมศ.

กองบรรณารักษ์

ดร.นันทา หงวนดัด
นางวาทรีหญิง ดร.กิตติยา เอ็มพันธ์
ดร.นภาพร ส่งแสง
นางศิริธร เวียนศิริ
ดร.ภูมิพัฒน์ ศรีวัชรพัฒน์
นายรังจักร ภูริวัฒนา
ผศ.วีรกรรณ แสงเดือน
นายทรงเกียรติ จันทพร

ดร.วรวิช ภาสวาสวัตร
ดร.สมยศ ชี้แจ้ง
นางสาวมาลัย ศรีศิริรุ่งโรจน์
นางสาวภักพินา ภูทับทิม
นางสาววิมล ทวีคุณ
นางจันทร์ทิพย์ เฉลียวจาวาศ
นายอนุภา พิชญ์อังกูร

128 ชั้น 24 อาคารพญาไท
พลาซ่า ถนนพญาไท
แขวงทุ่งพญาไท
เขตราชเทวี กทม. 10400

☎ 0 2216-3955
☎ 0 2216-5043-6
✉ info@onesqa.or.th
🌐 www.onesqa.or.th

ออกแบบและพิมพ์โดย บริษัท พิมพ์ดี จำกัด

สื่อสิ่งพิมพ์ สมศ. ร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วย
การใช้กระดาษที่ใช้พลังงานน้ำในการผลิต
เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และถนอมสายตา
ช่วยลดการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

PRINTED WITH
SOY INK

ยินดีต้อนรับ

ศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์

เนื่องในโอกาสรับตำแหน่ง

ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

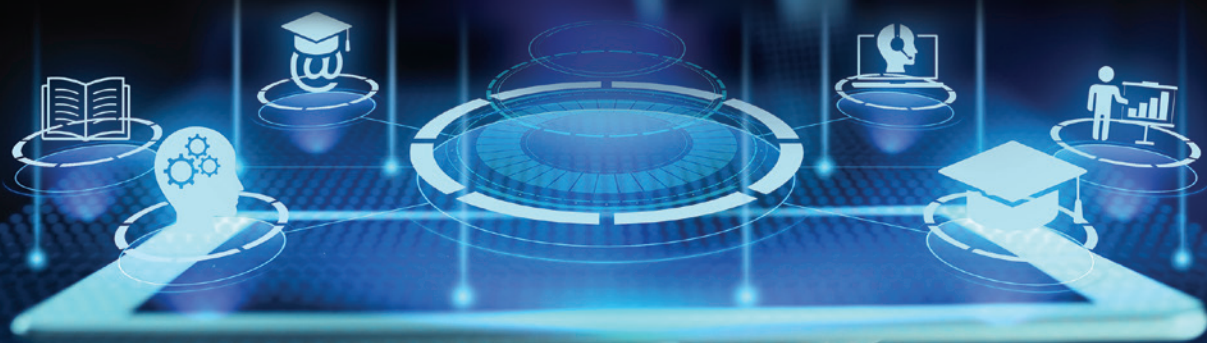
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ร่วมแสดงความยินดีกับ “ศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์” ในโอกาสที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ สมศ. ตามคำสั่งคณะกรรมการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ที่ 3/2568 โดย ศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ เริ่มปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการ สมศ. ตั้งแต่วันที่ 6 มีนาคม 2568 เป็นต้นไป

ศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก (Ph.D.: Educational Administration with a Concentration in Research and Evaluation): Illinois State University (ISU), ประเทศสหรัฐอเมริกา มีประสบการณ์ทำงานเป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านการวิจัยและการประเมินคุณภาพการศึกษา เคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (อนุสาขาการวิจัยการศึกษา) สังกัดภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว) ดำรงตำแหน่ง รองประธาน (คนที่ 1) คณะอนุกรรมการการบริหารโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (พ.ศ. 2559-2568) อนุกรรมการข้าราชการพลเรือน (อ.ก.พ.วิสามัญ) เกี่ยวกับการสรรหาและเลือกสรรทรัพยากรบุคคลของราชการ สำนักงาน ก.พ. (พ.ศ. 2560-2563) อนุกรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ) ด้านประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (พ.ศ. 2565-2568) และอุปนายก (คนที่ 1) สมาคมวิจัยและพัฒนาอุดมศึกษา (พ.ศ. 2565-2568)

สมศ. ร่วมเสริมแรงในการใช้ผลประเมิน สร้างคลาสเรียนสุดอัจฉริยะ

ปั้นเด็กไทยพร้อมด้วย “Future Skills”

กรณีศึกษา
โรงเรียนสตึก บุรีรัมย์

ภารกิจส่งเสริมและพัฒนาสัมพันธ
สำนักพัฒนาและส่งเสริม

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. นำเสนอผลการประเมินคุณภาพภายนอกปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ซึ่งได้ผลตอบรับที่น่าพอใจจากสถานศึกษาที่ร้อยละ 94 ของการประเมิน โดยกว่าร้อยละ 95 ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (ศูนย์พัฒนาเด็ก) และกว่าร้อยละ 99 ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งจะนำผลประเมินไปปรับใช้ นอกจากนี้ ยังเดินทางขับเคลื่อนสถานศึกษายุคใหม่ให้พร้อมและก้าวทันกับเทคโนโลยีโดยยกตัวอย่างโรงเรียนสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ตัวอย่างสถานศึกษาที่นำผลการประเมินไปปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จในด้านการเรียนการสอนโดยหุ่นยนต์ เกิดความโดดเด่นในด้านความคิดสร้างสรรค์ และวิศวกรรมของตัวผู้เรียน

ดร.วรวิช ภาสวาสุวัต รองผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) กล่าวถึงการประเมินคุณภาพภายนอกปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ที่ผ่านมามีสถานศึกษาเข้ารับการประเมินกว่า 5,000 แห่ง โดยเป็นสถานศึกษาการศึกษาปฐมวัย (ศูนย์พัฒนาเด็ก) จำนวน 2,055 แห่ง สถานศึกษาระดับการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน จำนวน 3,020 แห่ง ซึ่ง สมศ. ได้มีการสำรวจและติดตามการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ พบว่า สถานศึกษาศึกษาปฐมวัย (ศูนย์พัฒนาเด็ก) มากกว่าร้อยละ 95 และสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน มากกว่าร้อยละ 99 ต่างนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปปรับใช้ โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. ทำให้สถานศึกษารู้จัก เข้าใจ มองเห็นจุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษาอย่างเด่นชัดมากขึ้น เกิดแรงจูงใจที่จะปรับปรุงและพัฒนา และได้้นำข้อเสนอแนะไปใช้กำหนดแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาในหลายด้าน ทั้งเรื่องการบริหาร การกำกับติดตาม การกำหนดแผนงานและการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียน ผู้สอน ส่งผลให้สถานศึกษาได้รับการพัฒนาและเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังพบว่าสถานศึกษากว่าร้อยละ 94 ที่เข้ารับการประเมิน รู้สึกพึงพอใจภาพรวมการประเมินคุณภาพภายนอกในครั้งนี้ เพิ่มขึ้นจากรอบที่ผ่านมาที่ได้อยู่ที่ประมาณร้อยละ 80 โดยได้ยกตัวอย่างสถานศึกษาที่สามารถนำข้อเสนอแนะจากการประเมินคุณภาพภายนอกไปปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือโรงเรียนสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งประสบความสำเร็จในการพัฒนาจนทำให้เกิด SATUEK Model ซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุมทุกมิติ ทั้งการพัฒนาสถานศึกษา การเสริมสร้างความรู้ด้านวิชาการ การพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาผู้เรียน โดยสร้างแนวทางการเรียนรู้ ที่เตรียมความพร้อมผู้เรียนสู่อนาคต ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีเยี่ยมและมีทักษะการเรียนรู้รอบด้าน เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ และการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะการประดิษฐ์หุ่นยนต์ ซึ่งมีชื่อเสียงโดดเด่นและได้รับรางวัลจากการแข่งขันระดับชาติ และนานาชาติหลายรายการ ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practice) ที่โรงเรียนอื่นๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ และปฏิบัติตามได้

นอกจากนี้ **ดร.วรวิษ ภาสวาสวัศ** ยังกล่าวถึงทิศทางการประเมินคุณภาพภายนอกประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ว่า สมศ. ยังคงยึดหลักการประเมินคุณภาพภายนอกตามนโยบาย “ลดภาระ เรียนดี มีความสุข” ของพลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยมุ่งเน้น 3 ประเด็นหลัก คือ 1) การประกันคุณภาพภายนอกเพื่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพ (Quality Improvement) 2) มุ่งลดภาระครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 3) นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้สนับสนุนการประเมินตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ แต่จะเน้นการประเมินที่เจาะลึกและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษามากขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาสามารถนำข้อเสนอแนะจากการประเมินไปใช้ได้อย่างตรงจุดและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง และจะให้ความสำคัญกับการประเมินที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งพัฒนาเกณฑ์การประเมินให้เข้มข้นขึ้นในด้านการสร้างสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ และการส่งเสริมสุขภาพจิตและคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้เรียน สำหรับการประเมินรอบใหม่ที่กำลังดำเนินการอยู่นั้น สมศ. ให้ความสำคัญกับการประเมินที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เพื่อช่วยให้สถานศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้พร้อมสู่ยุคดิจิทัล และมีทักษะที่ตอบโจทย์อนาคตโลกยุคใหม่ อีกทั้งยังช่วยดึงความสนใจและศักยภาพของผู้เรียนออกมาให้ได้มากที่สุด โดยในส่วนของ การส่งเสริมเทคโนโลยีนั้นมุ่งเน้นข้อเสนอแนะที่สะท้อนจาก ผลประเมิน อาทิ แนวทางการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาและในห้องเรียน การสังเกตความถนัดในตัวผู้เรียนเพื่อนำมากำหนดแนวทางยกระดับศักยภาพที่เหมาะสม การแนะแนวทาง และโอกาสสำคัญในอนาคต ทั้งนี้ จากการสะท้อนผลการประเมินในด้านนี้ พบว่า สถานศึกษาหลายแห่งประสบผลสำเร็จทั้งในเชิงการสร้างสรค์นวัตกรรม ด้านวิชาการ รวมถึงศักยภาพที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน

SATUEK Model

- S** Strategic Management
การบริหารเชิงกลยุทธ์
- A** Academic with Moral
การส่งเสริม สันติสุข
- T** Team Work
การทำงานเป็นทีม
- U** Unity and Understanding
ความเป็นเอกภาพและการสร้างความเข้าใจร่วมกัน
- E** Evaluation
การประเมินผล
- K** Knowledge Management
การจัดการความรู้

นายรัชเวช ศานติบุรณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนสตึก

กล่าวว่า จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบที่ผ่านมา ทำให้สถานศึกษามองเห็นจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาหลายด้าน และได้นำข้อเสนอแนะจากการประเมินมาปรับใช้ตั้งแต่การปรับแผนพัฒนาสถานศึกษาไปจนถึงการสร้างโครงการและกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมถึงบูรณาการกิจกรรมเหล่านี้ในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อสร้างระบบการเรียนรู้ที่ครบวงจร ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนทั้งด้านผลการเรียนของนักเรียนที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปีการศึกษา 2565 นักเรียนทุกระดับชั้นมีเกรดเฉลี่ยอยู่ที่ 3.14 และผลทดสอบ O-NET ของนักเรียนชั้น ม.3 และ ม.6 ก็เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา โรงเรียนได้รับรางวัล IQA Award ระดับยอดเยี่ยมสะท้อนถึงการพัฒนาการบริหารจัดการและการแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ ด้านการจัดการเรียนรู้ ครูได้ปรับปรุงแผนการเรียนรู้โดยเน้นทักษะการคิดวิเคราะห์และวิจัยในชั้นเรียน จัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พร้อมปรับปรุงหลักสูตรเพื่อลดภาระผู้เรียนตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ระหว่างครู พร้อมจัดระบบตรวจสอบและประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นระบบเพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพ

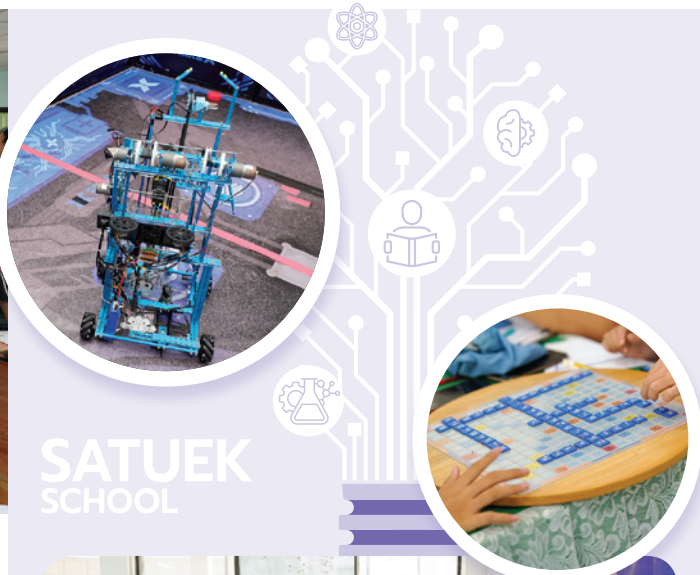
จากความสำเร็จดังกล่าว ทำให้โรงเรียนสตึกได้รับการยกย่องเป็นแบบอย่างที่ดีของสถานศึกษาในหลายด้าน โดยเฉพาะการนำ SATUEK Model ซึ่งเป็นระบบการเรียนรู้และนิเทศภายใน โดยใช้หลักการ PDCA (Plan-Do-Check-Act) มาใช้เป็นกรอบหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

แบบ Active Learning โดย S คือ Strategic Management การบริหารเชิงกลยุทธ์ A คือ Academic with Moral การส่งเสริม สันติสุข T คือ Team Work การทำงานเป็นทีม U คือ Unity and Understanding ความเป็นเอกภาพและการสร้างความเข้าใจร่วมกัน E คือ Evaluation การประเมินผล และ K คือ Knowledge Management การจัดการความรู้ ที่เน้นการทำงานเป็นทีมและการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ 5G ได้แก่ Good Student: เรียนดี มีความสุข ตามเป้าหมายของกระทรวง ศึกษาธิการ Good Teacher: ครูมืออาชีพ Good Management: บริหารตามหลักธรรมาภิบาล Good School: โรงเรียนคุณภาพ มีความปลอดภัย เป็นมาตรฐานสากล และ Good Community: ชุมชนมีความเชื่อมั่น และได้นำผลสำเร็จของโมเดลนี้มาจัดทำเป็น Best Practice เพื่อเผยแพร่และแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ไปยังโรงเรียนอื่นๆ

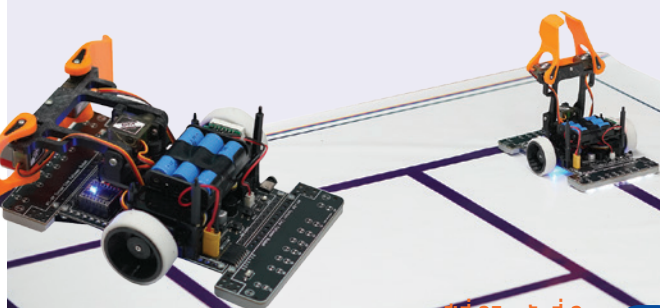

นอกจากนี้ โรงเรียนสตึกยังได้รับรางวัลระดับยอดเยี่ยมในโครงการ “สถานศึกษาต้นแบบการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ และ Soft Power” และสามารถเป็นแบบอย่างได้ โดยเฉพาะด้านการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และการคิดเป็นลำดับขั้นตอนแบบบูรณาการผ่านกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานของหุ่นยนต์ และได้บูรณาการเข้ากับหลักสูตรการเรียนรู้ของสายวิทย์-คณิต ดำเนินการภายใต้ SATUEK DECP Model โดย D-Design คือ การออกแบบจินตนาการด้วยตนเอง E-Engineering คือ กระบวนการของวิศวกรรม C-Create คือ การคิดสร้างสรรค์ P-Program คือ การใช้โปรแกรมเขียนควบคุม ซึ่งเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ด้านการสร้างสรรค์หุ่นยนต์เพื่อการศึกษา โดยสอนปูพื้นฐานมาตั้งแต่ชั้น ม.1 และมีการจัดทำห้องเรียนพิเศษที่เรียกว่า “ชุมนุมหุ่นยนต์” โดยเปิดรับนักเรียนที่สนใจเฉพาะทางมาฝึกฝนทักษะการเขียนโปรแกรมควบคุมหุ่นยนต์อย่างเป็นระบบจนสามารถประดิษฐ์นวัตกรรมและสร้างสรรค์ชิ้นงานได้จริง และส่งเสริมให้เข้าสู่การแข่งขัน

ซึ่งที่ผ่านมาก็ประสบความสำเร็จได้รับรางวัลทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติมาแล้วมากมาย ซึ่งรางวัลและเกียรติบัตรต่างๆ ที่นักเรียนได้รับนี้สามารถใช้เป็นผลงาน (Portfolio) เพื่อเป็นใบเบิกทางสำหรับศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้ด้วย รวมถึงโรงเรียนยังได้ทำ MOU กับมหาวิทยาลัยชั้นนำด้านวิศวกรรม เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยร่วมกันจัดทำหลักสูตรเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนสายวิทย์-คณิต-คอมพิวเตอร์วิศวะ ซึ่งมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถศึกษาต่อในสาขาวิศวกรรมศาสตร์โดยตรง ทั้งนี้ หลักสูตรดังกล่าวได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากทั้งผู้ปกครองและนักเรียน

การสัมมนา
แลกเปลี่ยนเรียนรู้
สร้างโอกาสและต่อยอด
การพัฒนาสถานศึกษา
ด้วยผลประโยชน์ของ สมศ.
ศูนย์ประสานงาน สมศ.
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ดร.ภูมิพัฒน์ ศรีวัชรพัฒน์
ภารกิจส่งเสริมและพัฒนาสัมพันธ์ สำนักพัฒนาและส่งเสริม

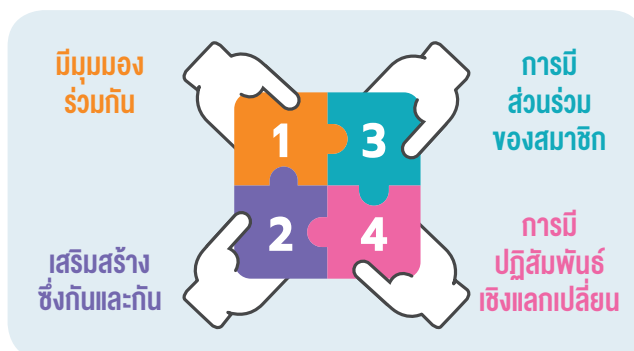

ปัจจุบันโครงการส่งเสริมการนำผลประโยชน์ไปใช้พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568 ซึ่งดำเนินการภายใต้ความร่วมมือระหว่าง สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. และภาคีเครือข่าย 30 สถาบันอุดมศึกษาในนามของศูนย์ประสานงาน สมศ. ครอบคลุม 18 กลุ่มจังหวัดของประเทศ และกรุงเทพมหานคร ส่งผลให้เกิดเครือข่ายส่งเสริมการนำผลประโยชน์ไปใช้พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดย สมศ. จัดให้มีการเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่าง ศูนย์ประสานงาน สมศ. สถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการกระตุ้น เสริมแรงให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ตลอดจนศูนย์ประสานงาน เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ Professional Learning Community (PLC) แก่สถานศึกษาที่มีความแตกต่างหลากหลายให้เกิดการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีซึ่งเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการนำผลประโยชน์ไปใช้ฯ ในรูปแบบออนไลน์ และถ่ายทอดสัญญาณภาพและเสียงผ่าน Facebook Live สมศ.

สมศ. ได้จัดโครงการขับเคลื่อนเครือข่ายส่งเสริมการนำผลประเมินไปใช้ฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 โดยมีกิจกรรมสำคัญ ได้แก่ การสัมมนาเครือข่าย (ครั้งที่ 1) ภายใต้หัวข้อ “สร้างโอกาสและต่อยอดการพัฒนาสถานศึกษาด้วยผลประโยชน์ของ สมศ.” จัดขึ้น ณ จังหวัดสกลนคร ภายใต้แนวคิดการจัดการศึกษา 4 หลักการสำคัญ ได้แก่ 1) หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน 2) หลักการจัดการเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง 3) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ทั้ง 4 หลักการจะมุ่งสู่เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ จำเป็นต้องขับเคลื่อนผ่านพลังของเครือข่าย สมศ. ได้จัดทำโครงการส่งเสริมการนำผลประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการทำงานแบบเครือข่าย ภายใต้แนวคิด “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา” โดยมีจุดมุ่งหมายของเครือข่าย ดังนี้ 1) มีมุมมองร่วมกัน 2) เสริมสร้างซึ่งกันและกัน 3) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 4) การมีปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน จากแนวคิดดังกล่าว ได้มีการจัดตั้งเครือข่ายส่งเสริมการนำผลประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จำนวน 5 เครือข่าย ได้แก่ 1) **สมศ.** ทำหน้าที่ประเมินและสนับสนุนการดำเนินงานเครือข่าย กล่าวคือทำหน้าที่เป็นผู้ประเมิน (Assessor) และทำหน้าที่ในการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินโครงการ (Supporter)

“ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา”

2) **เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา** ทำหน้าที่ในการประสานงานและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน (Facilitator) 3) **เครือข่ายหน่วยงานต้นสังกัด** (ส่วนกลางและระดับพื้นที่) ทำหน้าที่กำกับติดตามสถานศึกษา (Regulator) และร่วมสนับสนุนการดำเนินงาน 4) **เครือข่ายผู้ทรงคุณวุฒิ** ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้คำปรึกษา (Coach) 5) **เครือข่ายสถานศึกษา** ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา (Active Citizen/ Professional Learning Community) การขับเคลื่อนเครือข่ายเหล่านี้จะช่วยให้การนำผลประเมินไปใช้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

มุมมองในมิติต่างๆ

ของเครือข่ายส่งเสริมการนำผลประเมินไปใช้ฯ

- **รองศาสตราจารย์ ดร.สุพักร์ พิบูลย์**
- **ประธานคณะทำงานส่งเสริมการนำผลประเมินไปใช้ฯ**

คำถามจากสังคมว่า ทำไมคุณภาพการศึกษาของประเทศจึงไม่ดีขึ้น เช่น ปัญหาการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ หรือ ผลคะแนน PISA ที่สะท้อนให้เห็นถึงข้อบกพร่องในการจัดการศึกษา สิ่งนี้อาจชี้ให้เห็นว่า ปัญหาหลักของวงจร PDCA อยู่ที่ขั้นตอน A (Action/Adjust) ซึ่งหมายถึง การนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนา เมื่อสถานศึกษาทำการประเมินตนเองแล้ว คำถามสำคัญว่า สถานศึกษามีการปรับปรุงตนเองอย่างทันที่ทันใดและต่อเนื่องหรือไม่ หากมีการดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง คุณภาพการศึกษาของประเทศย่อมจะต้องมีคุณภาพที่ดีขึ้น แต่ในความเป็นจริงพบว่า ภายหลังจาก สมศ. ทำการประเมินคุณภาพภายนอกเสร็จสิ้นแล้ว สถานศึกษามีได้นำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงพัฒนาอย่างทันที่ทันใด แต่กลับหยุดการพัฒนาและทิ้งระยะเวลาให้สูญเปล่าไป ซึ่งหากเป็นเช่นนี้ ทำให้สถานศึกษาไม่เกิดการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ สมศ. จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการนำผลประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เพื่อช่วยเหลือให้สถานศึกษานำผลประเมินไปใช้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง โดยใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกมาวิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย และจุดที่ควรพัฒนา เพื่อกำหนดเป้าหมายในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพอย่างเป็นระบบ หลักคิดสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาเปรียบเสมือน “ครอบครัว” ครอบครัวจะดีได้ต้องเกิดจากความรับผิดชอบของผู้นำ ในทำนองเดียวกัน สถานศึกษาจะพัฒนาขึ้นมากน้อยอย่างไรขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลัก ส่วน สมศ. ศูนย์ประสานงาน สมศ. และหน่วยงานต้นสังกัด เป็นเพียง “บุคคลภายนอก” ที่คอยตรวจสอบ ชี้แนะ กระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุน คุณภาพการศึกษาที่ดีจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพ และดำเนินการตามวงจร PDCA อย่างสม่ำเสมอทุกปี ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตลอดระยะเวลากว่า 24 ปีของการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษาทั่วประเทศได้ดำเนินการบริหารงานคุณภาพตามวงจร PDCA (Plan-Do-Check-Act) หรือ วางแผน-ดำเนินการ-ตรวจสอบ-ปรับปรุงพัฒนา โดยมี สมศ. ทำหน้าที่ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนา ขณะที่สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินการต่อเนื่องทุกปี แต่ยังมี

- **นายเจด็จ พรหมดิตร**
- **ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวรดิษฐ์ จังหวัดสกลนคร**

โรงเรียนอนุบาลวรดิษฐ์ จังหวัดสกลนคร เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ความคาดหวังของสถานศึกษา คือต้องการข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในระยะยาว เพื่อให้สถานศึกษามีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตามเป้าหมาย และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ปกครองในการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียน สามารถเป็นตัวอย่างให้สถานศึกษาอื่นๆ จึงตัดสินใจเข้าร่วมโครงการข้อดี คือ ไม่มีค่าใช้จ่าย มีผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษามาช่วยให้คำปรึกษา สถานศึกษาจึงนำข้อเสนอแนะที่ได้มาทำการวิเคราะห์เพื่อหาสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา โดยใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. มาเป็นข้อมูลตั้งต้น นำสู่ประเด็นที่ต้องการปรับปรุงและพัฒนา กำหนดโครงการโดยใช้จุดแข็งของสถานศึกษาในการดำเนินการ สำหรับโครงการที่ต้องปรับปรุงต้องนำจุดอ่อนมาแก้ไข และใช้วางแผนดำเนินงาน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาจากภายนอกมาช่วยแนะนำ ให้ข้อเสนอแนะ มีหน่วยงานต้นสังกัดร่วมกำกับติดตามไปพร้อมกันท้ายสุดผลที่ได้ คือ เกิดทีมงานบุคลากรที่เข้มแข็ง

● นายชัยศักดิ์ แสงวงศ์

○ ผู้อำนวยการโรงเรียนศิริราชบุรีวิทยาคาร จังหวัดสกลนคร

โรงเรียนศิริราชบุรีวิทยาคารเป็นโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา การศึกษาปฐมวัยมีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ 2 มาตรฐาน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และการพัฒนา

คุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้กปฐมวัย ส่วนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีผลประเมินคุณภาพภายนอกอยู่ในระดับพอใช้ ในมาตรฐานด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา สำหรับข้อเสนอแนะของ สมศ. ระบุให้สถานศึกษาดำเนินการให้ชัดเจนและมีค่าเป็นร้อยละความสำเร็จ เมื่อทราบว่า สมศ. มีโครงการส่งเสริมการนำผลประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา ทางโรงเรียนจึงตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ โดยคาดหวังว่าจะช่วยให้การดำเนินงานต่างๆ ของสถานศึกษาเกิดการพัฒาที่ดีขึ้น โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ คำนึงถึงการไม่สร้างภาระเพิ่มเติมให้แก่ครูและบุคลากร แต่เป็นการมาช่วยเหลือสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งการตัดสินใจมาจากการหารือร่วมกันระหว่างผู้บริหารและคณะครู ซึ่งผลการดำเนินงานเป็นไปด้วยดี มีความพึงพอใจ เนื่องจากโรงเรียนได้รับผลการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับคุณภาพอยู่ในระดับ 4-5 ขึ้นไป สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒาอย่างเป็นรูปธรรม โรงเรียนได้รับประโยชน์สำคัญจากการเข้าร่วมโครงการ คือ 1) สถานศึกษาได้พัฒนาคุณภาพของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งพิจารณาได้จากผลสัมฤทธิ์จากการสอบ NT และ O-NET มีนักเรียนที่ได้คะแนนเต็ม 100 ผลสอบ O-NET สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ 2) สถานศึกษาเกิดการทำงานที่เป็นระบบมากยิ่งขึ้น ครูและบุคลากร ได้นำกระบวนการ PDCA มาใช้มากขึ้น ได้สร้างวัฒนธรรมการทำงานที่เป็นกิจวัตรตั้งแต่นั้นปี เกิดการทำงานเป็นทีม มีความเข้มแข็ง ลดปัญหาการเตรียมเอกสารเร่งด่วนก่อนการประเมิน ทำให้ไม่ต้องทำงานหามรุ่งหามค่ำ

● นางก้องมณี ผ่านสุวรรณ

○ หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คือการเตรียมความพร้อมสถานศึกษา ก่อนรับประเมินคุณภาพภายนอก ในปี พ.ศ. 2568 พบว่า มีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ต้องรับการประเมินจำนวน 44 แห่ง หน่วยงานต้นสังกัดได้มีการประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมและวางแผนในการช่วยเหลือสถานศึกษา มีการประชุมร่วมกันกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ได้จัดทำแผนการนิเทศจัดทำคู่มือ และเครื่องมือต่างๆ โดยนำข้อเสนอแนะจากผลการประเมินครั้งที่ผ่านามาพิจารณาเพื่อปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น เช่น การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพในระยะ 5 ปี ให้สอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เป็นต้น

● ดร.กฤตภาส วงศ์มา

○ รักษาการคณบดีคณะครุศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญศูนย์ประสานงาน สมศ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

📌 การดำเนินงานโครงการส่งเสริมการนำผลประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ของศูนย์ประสานงาน สมศ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และผู้ทรงคุณวุฒิ นอกจากให้คำแนะนำแล้วยังสอนเรื่องการนำเครื่องมือมาช่วยวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของสถานศึกษา และสะท้อนให้เห็นสภาพปัจจุบันที่ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การวางแผนการพัฒนา ประโยชน์ที่ได้จากการร่วมทำงานในโครงการส่งเสริมการนำผลประเมินไปใช้ฯ กับสถานศึกษา ทางสถาบันอุดมศึกษาจะนำการใช้เครื่องมือต่างๆ ไปอบรมให้แก่คณาจารย์ปี 3 ก่อนออกไปฝึกสอน รวมถึงการจัดทำ Workshop โดยใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. เป็นข้อมูลตั้งต้นในการวิเคราะห์และวางแผน ซึ่งจะให้นักศึกษานำไปปฏิบัติได้จริงเมื่อประกอบวิชาชีพครู 📌

จากการดำเนินงานโครงการเครือข่ายส่งเสริมการนำผลประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจะเห็นว่าทุกฝ่ายล้วนได้ประโยชน์จากการดำเนินโครงการ สมศ. ได้เป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนส่งเสริมให้สถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดนำผลประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ สถานศึกษาเกิดการพัฒนาและยกระดับคุณภาพโดยใช้ผลจากการประเมินคุณภาพภายนอก หน่วยงานต้นสังกัดเกิดการตื่นตัวและช่วยเสริมแรงแก่สถานศึกษา ศูนย์ประสานงาน สมศ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ใช้กรณีศึกษา และเครื่องมือต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

และการนิเทศนิสิตนักศึกษาออกนอกไปฝึกสอนในรูปแบบของ Workshop เป็นต้น

สุดท้ายนี้ **รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตร์ พิบูลย์** ได้ฝากหลักคิดสำคัญเกี่ยวกับการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยและแรงสนับสนุนที่เหมาะสม โดยมีแนวทางสำคัญ 4 ประการ ดังนี้ 1) ทุกคนต้องมีความเชื่อมั่นว่าสารสนเทศจากการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. หรือที่เกิดจากการประเมินตนเองของสถานศึกษา เป็นข้อมูลตั้งต้นในการพัฒนา ที่สำคัญต้องมีการนำไปใช้ประโยชน์อย่างจริงจัง จึงจะสร้างคุณค่า ตามหลักคิดที่ว่า “Information is only potential power” 2) การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมคุณภาพ การพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาต้องเกิดจากการขับเคลื่อนของสถานศึกษาเอง ไม่ใช่การพึ่งพาคนอื่น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียนต้องมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน 3) การบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดยนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการประเมินคุณภาพภายนอก มาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของสถานศึกษา กำหนดเป็นเป้าหมายในการพัฒนา จัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย จัดทำการประชุมพิจารณาแผนพัฒนาคุณภาพต่อกรรมการสถานศึกษาและเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครองเพื่อรับฟังความเห็น และตั้งเป้าเพื่อขอรับการประเมินซ้ำ มีการจัดทำปฏิทินการดำเนินงานที่ชัดเจน และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นที่เป็นประโยชน์และเป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และ 4) การพัฒนาช่องทางสื่อสารออนไลน์ สำหรับการสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อำนวยความสะดวกในการแชร์ประสบการณ์ แนวทางแก้ปัญหา และนวัตกรรมทางการศึกษา แนวทางเหล่านี้จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถนำผลการประเมินไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และสร้างผลลัพธ์ที่ยั่งยืนในระยะยาว 📌

รายงานวิจัย

ระบบติดตามและประเมินคุณภาพสถานศึกษา ด้านอาชีวศึกษา ที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษา และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต

ภารกิจวิจัยและจัดการความรู้
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

VUCA World

Volatility

Uncertainty

Complexity

Ambiguity

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของโลกเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้านวิทยาการ ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง และดูเหมือนจะมีแนวโน้ม ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน (Disruptive) มากยิ่งขึ้น สภาพการณ์ เปลี่ยนแปลงแบบนี้ของโลกเรียกว่า **“VUCA World”** โลกยุคคว่ำ จะสะท้อนถึง สภาพการณ์ที่มีลักษณะพิเศษ 4 อย่าง ได้แก่ **ความผันผวน** (Volatility) **ความไม่แน่นอน** (Uncertainty) **ความสลับซับซ้อน** (Complexity) และ **ความคลุมเครือ** (Ambiguity) ทั้งนี้ เด็กไทยยุค 4.0 ในอนาคตที่จะเป็นกำลัง สำคัญในการขับเคลื่อนสังคมไทยให้พัฒนาไปอย่างมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนนั้น จะต้องมีทักษะในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งความรู้ 3Rs คือ อ่านออก เขียนได้ และคิดเลขเป็น ซึ่งจะช่วยในการแสวงหาความรู้ใหม่และ สื่อสารความรู้ตลอดจนบอกความต้องการให้ผู้อื่นเข้าใจได้ จากความสำคัญ ดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการวิจัยในหัวข้อ “ระบบติดตามและประเมินคุณภาพ สถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาและ ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต” โดย ผศ.ดร.จตุภูมิ เขตจตุรัส ผู้ริบทุนอุดหนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

งานวิจัย เรื่อง “ระบบติดตามและประเมินคุณภาพสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการติดตามและประเมินคุณภาพสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษา 2) สร้างระบบติดตามและประเมินคุณภาพสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต 3) ประเมินคุณภาพของระบบติดตามและประเมินคุณภาพสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้น ระเบียบวิธีวิจัยใช้การวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการติดตามและประเมินคุณภาพสถานศึกษา

จำนวน 249 แห่ง ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ผู้ให้ข้อมูล คือ ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยใช้โปรแกรม M-Plus ระยะที่ 2 การสร้างและประเมินคุณภาพของระบบติดตามและประเมินคุณภาพสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษา มี 2 ช่วง ดังนี้ ช่วงแรก (R2) สร้างระบบติดตามและประเมิน โดยใช้ข้อมูลจากระยะที่ 1 มาใช้ออกแบบระบบร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและด้านอาชีวศึกษา เครื่องมือวิจัย คือ แพลตฟอร์มดิจิทัล Google Classroom ช่วงที่สอง (D2) สะท้อนผลการใช้และ

ระบบติดตามและประเมินคุณภาพ
สถานศึกษาด้านอาชีวศึกษา
ที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพ
การศึกษาและตอบสนองต่อ
การเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต

มี วัตถุประสงค์เพื่อ....

- 1 ศึกษาสภาพการติดตามและประเมินคุณภาพสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษา
- 2 สร้างระบบติดตามและประเมินคุณภาพสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต
- 3 ประเมินคุณภาพของระบบติดตามและประเมินคุณภาพสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้น

ด้านอาชีวศึกษา มี 2 ช่วง ดังนี้ ช่วงแรก (R1) ศึกษาและวิเคราะห์สภาพการติดตามและประเมิน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มเป้าหมายสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษา 3 แห่ง ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ครูผู้สอน 3 คน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ช่วงที่สอง (D1) พัฒนารูปแบบประกอบ ตัวชี้วัด และพัฒนาโมเดลการวัด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวศึกษา 10 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษา

ปรับปรุงระบบที่สร้างขึ้น กลุ่มเป้าหมายคือ สถานศึกษาด้านอาชีวศึกษา 3 แห่ง ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมติดตามและประเมินในระบบ จำนวน 3 คน เครื่องมือวิจัยคือ คู่มือการใช้ระบบ และแบบประเมินคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1.

สภาพการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา อาชีวศึกษา มีดังนี้

1.1 ลักษณะการติดตามและประเมินใน 3 แบบ ได้แก่ การติดตามและประเมินตนเองโดยสถานศึกษา โดยหน่วยงานต้นสังกัด (สอศ.) และโดยหน่วยงานภายนอก (สมศ.) มีระบบที่สถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาต้องรายงาน ได้แก่ ระบบที่ 1 ระบบรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือ V-e-SAR เพื่อรายงานผลตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา 3 มาตรฐาน 9 ประเด็นการประเมิน และคุณภาพของสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษา 5 ด้าน ระบบที่ 2 ระบบติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนการจัดการอาชีวศึกษา (Electronic Monitoring and Evaluation Vocational System) หรือ e-MVS โดยทั้ง 2 ระบบมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของการจัดการข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ ที่สามารถตรวจสอบและเข้าถึงข้อมูลโดยแต่ละสถานศึกษาได้ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการติดตามและประเมิน (1) ความเชื่อมโยงและบูรณาการของข้อมูลระหว่างงานนโยบายและงานประกันคุณภาพการศึกษา (2) เครื่องมือและวิธีการติดตามและประเมินที่มีประสิทธิภาพ (3) การเขียนรายงานประเมินตนเอง (4) ประเด็นท้าทายที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล (5) ระบบสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ และ (6) การนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงงาน

1.2 องค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณภาพสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้น มี 7 องค์ประกอบ 21 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย นวัตกรรมการพัฒนาประเทศ

โครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับอนาคต ภาควิชาเครือข่ายความร่วมมือ หลักสูตรที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต สมรรถนะทางวิชาชีพและทักษะใหม่ของครู ผู้สอน สมรรถนะทางวิชาชีพและทักษะใหม่ของผู้เรียน และ ศูนย์พัฒนาอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ โดยตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระดับมากที่สุด

1.3 โมเดลการวัดคุณภาพสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษา ที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาและตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี ($\chi^2=190.431$, $df=162$, $p\text{-value}=0.063$, $\chi^2/df=1.18$ RMSEA=0.044, CFI=0.976, TLI=0.969, SRMR= 0.070) และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้เป็นกรอบการติดตามตรวจสอบคุณภาพในระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษา และใช้ในการติดตามและประเมินคุณภาพภายนอกด้านอาชีวศึกษาได้

1.4 ผลการติดตามและประเมินคุณภาพสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาตามองค์ประกอบและตัวชี้วัด พบว่า ส่วนใหญ่สถานศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ถึงดีมาก โดยตัวชี้วัดที่มีผลการดำเนินงานสูงที่สุด คือ สถานศึกษามีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี และตัวชี้วัดที่มีผลการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ หลักสูตรในกลุ่มเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ เช่น หลักสูตรซ่อมบำรุงโกลบอลวาระระบบนิวเมติกส์ เป็นต้น

2.

ผลการสร้างระบบติดตามและประเมินคุณภาพสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษา พบว่า ระบบติดตามและประเมินคุณภาพสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้เป็นต้นแบบระบบ (Prototype) มีลักษณะเป็นแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ถูกออกแบบให้ส่งเสริมการประกันคุณภาพและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต การใช้งานของระบบแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนของสถานศึกษา และส่วนของคณะติดตามและประเมินคุณภาพ

3.

คุณภาพของระบบติดตามและประเมินคุณภาพสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้น สามารถนำไปใช้ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาได้ แต่ยังต้องได้รับการพัฒนาให้ระบบสามารถรายงานผลได้ทันที รวมทั้งพัฒนากลไกให้สามารถนำผลการติดตามและประเมินคุณภาพสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สำหรับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ.

1. สมศ. สามารถนำองค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณภาพสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้ไปกำหนดเป็นประเด็นการติดตามตรวจสอบคุณภาพภายนอกสถานศึกษาอาชีวศึกษาได้
2. สมศ. สามารถนำต้นแบบของระบบที่พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนาต่อยอด และนำไปสู่การปฏิบัติการเพื่อติดตามประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาได้

สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

1. หน่วยงานต้นสังกัดทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคของสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาสามารถนำต้นแบบของระบบที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้สำหรับการติดตามและประเมินคุณภาพของสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษา หรือพัฒนาไปสู่การเป็นกลไกการพัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษา
2. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สามารถนำผลการติดตามและประเมินคุณภาพสถานศึกษาครั้งนี้ไปพัฒนาได้ โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นที่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศในเรื่องที่ยังมีการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ หลักสูตรในกลุ่มเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ เช่น หลักสูตรซ่อมบำรุงโรงกลั่นระบบชีวเมตริกส์

สำหรับสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษา

สถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาสามารถนำองค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณภาพที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้ไปกำหนดเป็นประเด็นการติดตามตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา ตลอดจนกำหนดเป็นกลยุทธ์ และพัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการประกันคุณภาพศึกษาและตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการพัฒนาระบบครั้งนี้ยังเป็นการพัฒนาต้นแบบ (Prototype) ยังไม่ได้้นำลงสู่การประเมินในสถานศึกษาเต็มรูปแบบ รวมทั้งไม่ได้พัฒนาการรายงานผลการติดตามและประเมินคุณภาพสถานศึกษาออกมาได้ทันที ตลอดจนความยั่งยืนของระบบในการนำไปสู่การปฏิบัติการจริงในสถานศึกษา ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการพัฒนาส่วนเสริมหรือฟังก์ชันการใช้งานของระบบติดตามและประเมินคุณภาพสถานศึกษาที่สามารถปฏิสัมพันธ์กับผู้ประเมินได้และสามารถรายงานผลพร้อมข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาของสถานศึกษาได้ทันที
2. ควรมีการติดตามผลและความยั่งยืนของการนำเอาสารสนเทศจากการติดตามและประเมินคุณภาพไปใช้ในสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษา